

2024/2025.

Gyógypedagógia BA szak

**ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖRÖK
2024/2025.**

***Gyógypedagógia
BA szak***

Összeállította: Király Gabriella tudományos segédmunkatárs
Dr. Bertalan Regina adjunktus
Lazányiné Csörgő Ágnes szakoktató

Jóváhagyta: Dr. habil Boronkai Dóra
szakfelelős, intézetigazgató

Komplex szóbeli vizsga témakörei

A) Általánosan művelő és gyógypedagógiai alapozó ismeretek

1. A fogyatékoságok, sérülések, akadályozottságok hátterében álló biológiai, kóreltani, pszichológiai folyamatok.

Dr. Göllész Viktor (2003): Gyógypedagógiai kórtan. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
Berényi M., Katona F. (2014): Fejlődésneurológia. Medicina, Budapest
Csépe V. (2005): Kognitív fejlődés – neuropszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest
Kállai J., Bende I., Karádi K. és Racsmány M. (szerk.) (2008): Bevezetés a neuropszichológiába. Medicina Kiadó, Budapest
Pléh Cs., Kovács Gy. és Gulyás B. (szerk.) (2003): Kognitív idegtudomány. Osiris Kiadó, Budapest

2. A gyermeki fejlődés egészséges és atipikus jellemzői. A koragyermekkori intervenció lehetőségei, a személyiségfejlesztés, az érzékelés- és mozgásfejlesztés.

Cole, Michael. – R. Cole, Sheila: Fejlődéslélektan. Bp., Osiris Tankönyvkiadó, 2003.
Czeizel Barbara (2009): A koragyermekkori intervenció múltja, jelene és remélt jövője. In: Gyógypedagógiai Szemle. 37. évf., 2-3 szám. 153-160.
Kereki Judit (2010): A kora gyermekkori intervenció intézményrendszerének anomáliái és jó gyakorlata. In.: *Gyógypedagógiai Szemle*, 1. sz., pp.32-45.
Kereki Judit (2020): A kora gyermekkori intervenció rendszer működése és fejlesztési lehetőségei az egységes ellátási út tükrében. ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola. Doktori disszertáció.
https://ppk.elte.hu/dstore/document/443/Kereki_Judit_disszert%C3%A1ci%C3%B3.pdf
Kereki Judit Szvatkó Anna (2015): A koragyermekkori intervenció, valamint a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás szakszolgálati protokollja. Educatio, Budapest.
Lannert Judit (2009): A korai intervenció intézményrendszer hazai működése. Vezetői összefoglaló. www.tarki-tudok.hu/file/korint/korint_2009.pdf
Magyar Adél (2013): Szakmaközi együttműködés a koragyermekkori intervencióban. „Mentor(h)áló 2.0 Program” TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt. (Ebből a kötetből különösen a 4. fejezet).
<http://www.igykp.hu/mentorhalo/tananyag/szakmaiegyuttmukodes/index.html>

3. A fogyatékos személyek (gyógy)pedagógiájának nevelési, oktatási, fejlesztési, rehabilitációs céljai. Tanulási folyamatok és tanulási technikák.

Mesterházi, Zs. (2019b). A tanulási technikák megtanítása. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 308–312). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.
Mesterházi, Zs. (2019c). A tanítás-tanulási folyamatok alapstruktúrái. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 315–334). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
Kállai Gabriella – Mile Anikó (2021): "Sajátos nevelési igények és befogadó nevelés Európában." *Educatio* 29.3 (2021): 363-378.
Vajda Zsuzsanna – Sujbert Mónika (2006): "Együtt nevelés vagy külön nevelés?: dilemmák a másság ellátásában Európában." *Iskolakultúra* 16.12 (2006): 15-27.
Zolnai Erika – Balogh Erzsébet – Barnucz Nóra – Fónai Mihály – Hüse Lajos (2016): Lehetőség, kihívás vagy akadály? A közoktatás integrációs feladatai –nemzetközi kitekintés és magyarországi helyzetkép. Különleges Bánásmód, 2 (2), 5-21.
Habók Anita (2017): A tanulás tanulása. A tanulás hatékonyságát befolyásoló tényezők. Gondolat Kiadó, Budapest
Horváthné Moldvay Ilona (2006): "Attitűdvizsgálat pedagógusok körében az integrált nevelésről." *Iskolakultúra* 16.10 (2006): 81-97.
Mohai Katalin – Perlusz Andresa – Katona Nóra (2020). "Útmutató az integrált és inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára.". Eszterházy Károly Egyetem
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjO5vO68Pn1AhUBwQIHSpVA68QFnoECAGQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.oktatas2030.hu%2Fwp-content%2Fuploads%2F2020%2F10%2Futmutato-az-integralt-es-inkluziv-oktatashoz.pdf&usq=AOvVaw3sr1fNtFLQ7Dz_G40umZv3
Pető Ildikó – Endre Katalin (2008): "Az inklúzió és a Warnock Jelentések (1978, 2005)." *Iskolakultúra* 18.5-6 (2008): 112-123.

4. Gyógypedagógia nagy iskolái és elméleti rendszerei

Gordosné Szabó A. (2012). Gyógyító pedagógia – Nevelés és terápia. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest
Illyés Sándor (szerk.) (2000): Gyógypedagógiai alapismeretek, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest.
Gordosné Szabó Anna (2012): Bevezető általános gyógypedagógiai alapismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
Zászkaliczky Péter –Verdes Tamás (2016): Tágabb értelemben vett gyógypedagógia. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
Zászkaliczky Péter (2002): „...Önmagában véve senki sem”. ELTE BGGYFK, Budapest
Goodley, Dan (2019): Fogyatékoságtudomány (2. kiadás). ELTE BGGYFK, Budapest.
Hernádi Ilona – Könczei György (szerk.; 2015): A felelet kérdései között. Fogyatékoságtudomány Magyarországon. ELTE-BGGYFK, Budapest. <https://mek.oszk.hu/14900/14939/14939.pdf>

- Illyés Sándor (2000): A magyar gyógypedagógia hagyományai és alapfogalmai. In Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek (pp. 15-38). Budapest: ELTE BGGYFK.
- Kálmán Zsófia Kőnczei György (2002): A rehabilitáció és a fogyatékoság. In Kálmán Zsófia Kőnczei György: A Taigetosztól az esélyegyenlőségig (pp. 34-57). Osiris Kiadó, Budapest.
- Mesterházi Zsuzsa Szekeres Ágota (2023): A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése (különösen az 1.2, az 1.5, a 3. és a 7. fejezetek). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.

5. A gyógypedagógiai pszichodiagnosztika fogalma, célja, feladata, intézményrendszere. A pedagógiai vizsgálat és helye a gyógypedagógiai pszichodiagnosztikában. A gyógypedagógiai pszichodiagnosztika vizsgáló eljárásai, módszerei, eszközei.

- Mohai Katalin (2009): A diagnosztika szerepe a sikeres fejlesztésben. Gyógypedagógiai Szemle, **37**. 5. sz. 331-342
- Štefan Vašek (2006): Speciális diagnosztika. Az eltérő fejlődésű gyermekek vizsgálata. APC-Stúdió, Gyula
- Mészáros A. (2014). Komplex állapotfelmérés protokolláris szemlélettel. Gyógypedagógiai Szemle. 42. 3. 185-197.
- Dékány J., Mlinkó R., Mohai K., Bolla V. (2014). Iskolai teljesítmények vizsgálata. Gyógypedagógiai Szemle. 42. 3. 242- 247
- Marton K. (2009). *Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Racsomány M. (szerk.) (2007): *A fejlődés zavarai és vizsgálati módszerei*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Buday József Márialigeti Ilona (2010): Tanulásban akadályozott gyermekek komplex vizsgálata. Gyógypedagógiai Szemle, 38. évf., 2. szám. 136-144.
- Gereben Ferencné (2012): Diagnosztika és gyógypedagógia In Gordosné Szabó Anna (szerk.): Gyógyító pedagógia (pp. 87-104). Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
- Nagyné Réz I., Mészáros A. (2012). A diagnosztikus protokollok egységes alkalmazásának koncepciója. In Torda Á. (szerk.): Diagnosztikai kézikönyv. Educatio Nonprofit Kft, Budapest. 5–66.
- BNO-10 zsebkönyv (2004). Budapest, Animula Kiadó.
- APA: DSM-5 referencia-kézikönyv a DSM-5 diagnosztikai kritériumaihoz (2014). Budapest, Oriold és Társai Kiadó.

6. Az értelmi akadályozottság - intellektuális képességzavar fogalom alakulása, a téma története, a jelen szóhasználata, népszerűségcsoport meghatározása

- Lányiné Engelmayer Ágnes (2017): Intellektuális képességzavar és pszichés fejlődés. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest
- Gordosné Szabó Anna (2012). Gyógyító pedagógia – Nevelés és terápia. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest
- Radványi Katalin (2020): „Hogy értsük egymást”. Tanulmánykötet gyógypedagógus hallgatók és gyakorló szakemberek számára. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest
- Farkasné Gönczi Rita (2013): Könnyen érthető kommunikáció nyelvi szintjei. *Gyógypedagógiai szemle*. 41. 3. sz. 208-212. http://www.prae.hu/prae/gyosze.php?menu_id=102&jid=44&jaid=634
- Kajáry Ildikó (2005, szerk.): *Tanulmányok az értelmileg sérült gyermekek nevelése és oktatása témaköréből*. Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Budapest.
- Kádárné Monori Éva és Pál-Horváth Rita: Szempontok tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott tanulók iskolai együtt-fejlesztéséhez. *Gyógypedagógiai szemle*. 40. 3. sz. 226-232. https://www.eltreader.hu/media/2013/05/GYOSZE_2012_3.pdf
- Radványi Katalin (2010, szerk.): *Másképp? Intellektuális fogyatékosággal élő emberek gyógypedagógusainak tankönyve*. ELTE BGGYK, Budapest
- Radványi Katalin (2011): A kompetencia alapú fejlesztés értelmezése a kognitív képességek jelentős elmaradása esetén. *Gyógypedagógiai szemle*. 39. 1. sz. 1-21.
- Varga Imre (2005, szerk.): *Speciális didaktika I. Az értelmi akadályozottsággal élő gyermekek tanítása*. APC - Stúdió, Gyula.
- Hatos Gyula (2008): Értelmi akadályozottsággal élő emberek: nevelésük, életük. APC-Stúdió, Gyula

7. Fogyatékoságok, sérülések, akadályozottságok felismerése, differenciálása. Diagnosztikus rendszerek. Team munka a diagnosztikában.

- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről.
- Mile, A. (2019). Pedagógiai szakszolgálatok és pedagógiai-szakmai szolgáltatások. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára (pp. 194–199). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
- Mile, A., & Kiss, L. (2022). Kihívások és megfelelések a pedagógiai szakszolgálati ellátórendszerben. Gyógypedagógiai Szemle, 50(1), 35–5
- Csepregi, A. (2019). A pedagógiai rehabilitáció intézményrendszere. In Z. Vekerdy Nagy (Eds.), *A gyermekrehabilitáció sajátosságai* (pp. 529–535). Medicina Könyvkiadó Zrt.
- BNO-10 zsebkönyv (2004). Budapest, Animula Kiadó.
- APA: DSM-5 referencia-kézikönyv a DSM-5 diagnosztikai kritériumaihoz (2014). Budapest, Oriold és Társai Kiadó.
- Kullman Lajos (2015): A teammunkára felkészítés lehetőségei a gyógypedagógiai képzésben. Gyógypedagógiai Szemle, XLIII/3. 178-192.
- Takács Veronika Klára – Juhász Márta (2015): A multikulturális teammunka a team mentális modell és a kognitív konszenzus tükrében. *Alkalmazott Pszichológia*, 15/3. 109-120.
- T. B. Gutkin – M. J. Curtis (2005): Az iskolai konzultáció elmélete és technikái. *Iskolapszichológia* 10. ELTE PPK 2005.
- Kulcsár Éva (szerk.) (2009): Tanácsadás és terápia. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Egan, Gerard (2011): A képzett segítő: a segítés problémamegoldó és lehetőségkibontakoztató megközelítése. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

8. Intézmények és ellátási formák a gyógypedagógiában, intézményrendszer és szolgáltatások működési elvei és gyakorlata.

- Mesterházi Zsuzsa - Szekeres Ágota (2023): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Bp., ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
- Réthy Endréné (2002): A speciális szükségletű gyermekek nevelése, oktatása Európában. In: Magyar Pedagógia, 102. évf., 2002/3, (281-300.).
- Salamancai Nyilatkozat és Cselekvési Tervezet
<http://www.rampa.eu/dokumentumok/nemzetkozi/salamancamagyar.pdf>
- Simon Tünde (2014): "EGYMI intézményfejlődés a szegregált gyógypedagógiai iskolától a modellértékű tudásbázisig." *Iskolakultúra* 24.1 (2014): 48-56.
- Bánfalvy Csaba (2009): "A fogyatékos emberek iskolai integrációjáról." *Esély c. folyóirat XX. évfolyam* 2 (2009).
- Réthy Endréné (2020): "A méltányos pedagógia kutatási aspektusai a tanítás-tanulás folyamatában." *Neveléstudomány* 4 (2020): 21-34.
- Réthy Endréné (2016): "Én mint az inklúzió hőse." *Pedagógusképzés* 15.1-4. (2016): 93-108.
- Laki Tamásné (2010): "Az együttnevelés műhelye." *Új Pedagógiai Szemle* 1 (2010): 2.
- Szabó Diána (2015): Utazó gyógypedagógiai szolgáltatás a résztvevők oldaláról. *Iskolakultúra* 25. évfolyam, 2015/5-6 szám. 74-92.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok

9. Művészetpedagógiai és művészetterápiás és alternatív terápiás eljárások módszertana és a kapcsolódó pedagógiai, gyógypedagógiai adaptációs, intervenciók lehetőségei.

- Kaibinger, P. (2019). A kreatív és művészi képességek nevelése. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 361–371). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
- Tamás, K. (2019). A kreativitás fejlesztése vizuális neveléssel. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 371–377). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
- Bálványos Huba (szerk.)(2000): *A vizuális nevelés pedagógiája a 6-12 éves korosztályban*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Sándor Éva (2006): *Fejlesztés művészzel*. ELTE, BGGYFK
- Deszpot, G. (2014). Zeneöröm az iskolában. A Kokas-módszer lehetőségei a zenepedagógiában és általában a képességfejlesztésben. *Tanító Folyóirat*, 52(4), 25–27.
- Fazekasné Fenyvesi, M. (2013). *Az orientációs és kreatív képességek fejlesztésének módszertana*. Kézirat.
- Janurik, M., Józsa, K. (2016). Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek zenei képességének fejlettsége. *Magyar Pedagógia*, 116(1), 25–50.
- Kiss, V. (2014) *A művészet mint nevelés, a nevelés mint művészet. Neveléstudomány Folyóirat*, (1), 69–81.
- Sándor, É. (2008). „Szabadfestés védelem alatt”. Képzőművészeti pedagógiai terápia. In Á. Szabó (Eds.), *Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből* (pp. 245–254). Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhatalom Társaság.
- Turmezeyné Heller, E., & Balogh, L. (2009). *Zenei tehetséggondozás és képességfejlesztés* (pp. 78-89). Kocka Kör Kiadó

10. A fogyatékos tudománytörténeti, filozófiai, társadalmi, szociológiai és jogi ismeretei.

- Bánfalvy Csaba (2006): *Gyógypedagógiai szociológia*. ELTE BGGYFK, Budapest.
- Meleg Csilla (szerk., 2003): *Iskola és társadalom*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs
- Réthy Endréné- Vámos Ágnes: *Esélyegyenlőtlenség és méltányos pedagógia*.
<http://mek.niif.hu/05400/05467/05467.pdf>
- Bánfalvy Csaba (2000): *Fogyatékos és szociális hátrány*. In Illyés Sándor (szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek* (pp. 81-115). BGGYTF, Budapest.
- Bánfalvy Csaba (2005): *A fogyatékos emberek és a munka világá*. Szakképzési Szemle. 21. évf., 2. szám. 180-193.
- Gyulavári Tamás (szerk.; 2004): *Az európai unió szociális dimenziója*. Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest OFA Kht., Budapest.
- Regényi Enikő Cserti-Szauer Csilla Szabó Ákosné (2019): *A felnőttkor, belépés a munka világába, életkörülmények, életvezetés*. In Mesterházi Zsuzsa Szekeres Ágota (szerk.): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 495-511). ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- „A befogadó társadalom alapja a diszkriminációmentességgel párosuló pozitív cselekvés” c. Madridi Nyilatkozat. In Könczei György (szerk.): *Fogyatékos-politikai szakismeretek Szöveggyűjtemény* (2009; pp. 136-148). ELTE BGGYK, Budapest.
<http://mek.oszk.hu/09800/09833/09833.pdf>
- Zászkaliczky Péter –Verdes Tamás (2016): *Tágabb értelemben vett gyógypedagógia*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Zászkaliczky Péter (2002): „...Önmagában véve senki sem”. ELTE BGGYFK, Budapest

B) Választott szakirány ismeretei

Logopédia szakirány

1. A nyelvés, a beszéd és a nyelv anatómiai és ideglettani alapjai

- Dr. Horváth László (1998) Funkcionális anatómia. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó 176-187., 198-227.
- Dr. Göllös Viktor (1981) A fejlődéstan alapjai. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 90-111.
- Subosits István (1982) A beszédpedagógia alapjai. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 41-100.
- Crystal, David (1998) A nyelv enciklopédiája. Budapest, Osiris, 326-334.
- Pléh Csaba, Kovács Gyula, Gulyás Balázs (szerk.) (2003) Kognitív idegtudomány. Budapest, Osiris, 531-536., 552-554.
- Pléh Csaba (2009). A nyelv idegrendszeri képviselete: Tények és új elméletek. Modern Nyelvoktatás, 15(3), 3-18.
- Kovács Ilona, Szamarasz Vera Zoé (szerk.) (2006) Látás, nyelv, emlékezet. Budapest, Typotex, 81-83.
- Csépe Valéria (2005) Kognitív fejlődés-neuropszichológia. Budapest, Gondolat, 180-181.
- Vassné Kovács Emőke, Rehák Gizella (2015) A nyelvökéses nyelvés. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 15.
- Hirschberg Jenő, Hacki Tamás, Mészáros Krisztina (2013) Foniátria és társtudományok II. kötet. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 15-16., 205-208.

2. Nyelvelsajátítást magyarázó elméleti keretek, a tipikus és az atipikus fejlődés pszicholingvisztikai megközelítése

- Pléh Csaba, Kas Bence, Lukács Ágnes (2008) A nyelvi fejlődés zavarai. In: Kállay J., Bende I., Karádi K., Racsomány M. (szerk.): Bevezetés a neuropszichológiába. Budapest, Medicina
- Lukács Ágnes, Kas Bence (szerk.) (2008) A specifikus nyelvi zavar biológiai alapjai. Pedagógusképzés 2008/1-2. 69-78.
- Csépe Valéria (2005). A nyelv agyi reprezentációjának fejlődési változásai és zavarai. Magyar Tudomány, 11. 1336-1339.
- Csépe Valéria (2005) Kognitív fejlődés-neuropszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest. 10. fejezet: Nyelvi zavarok 179-207.
- Lukács Ágnes (2007) Nyelvelsajátítás. In: Kovács Ilona, Szamarasz Vera Zoé (szerk.) Látás, nyelv, emlékezet. Typotex, Budapest 95-109.
- Pléh Csaba (2000) A magyar morfológia pszicholingvisztikai aspektusai. 3. Elsajátítás. In: Kiefer Ferenc (szerk.) Strukturális magyar nyelvtan 3. kötet Morfológia, Akadémiai Kiadó, Budapest 983-1020.
- Kas Bence (2004) L.B. Leonard: Children with specific language impairment. Beszédgógyítás 15/2, 55-69. (részletes könyvismertetés, összefoglaló)
- Hahn Noémi, Győri Miklós, Várnai Zsuzsa, Sajó Eszter (2006) Képességmentés a nyelvfejlődési zavarokban: nyelv, társas kogníció, mozgás. In: Rosta Katalin (szerk.) Egy negyedszázados nevelő-fejlesztő munka tapasztalatai. Az ELTE Speciális Gyakorló Óvoda és Korai Fejlesztő Módszertani Központ tanulmánykötete. Logopédia Kiadó, Budapest 140-164.
- Marton Klára (szerk.) (2009): Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája. Példák a bizonyítékon alapuló gyakorlatra. Budapest, ELTE BGGYFK, ELTE Eötvös Kiadó

3. A nyelvi zavar pszichés következményei, hatása a személyiségfejlődésre

- Kas B. (2009). A nyelvi képesség evolúciója és patológiája: hogyan utalnak a zavarok az eredetre? In: Fejlesztő Pedagógia 20/2, (pp.30-33.)
- Kas Bence, Lukács Ágnes (2020). Hogy mondjam? – a nyelvfejlődési zavar jelensége és hatása a fejlődésre. In: Anyanyelv-pedagógia, 13, 3. (pp.5-22.)
- Némethné Bartha, É., Németh, V. L., Lajos, P. (2017). A specifikus tanulási zavarral küzdő tanulók személyisége. AZ ANYANYELVI NEVELÉSBEN 3., 154.
- Lajos, P., Bacsárdi, C., & Molnár, Z. (2018). A kötődés jelentősége a dadogásban. Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 6(3), 99-110.
- Jánk, I. (2017). Nyelvi hátrány és diszkrimináció az iskolában A nyelvi szocializáció jelentősége a tanuló értékelésében. Szociológiai Szemle, 27(3).
- Drjenovszky, Zs., Hegedűs, R. (2012). Ikrek beszédfejlődés ét befolyásoló tényezők, különös tekintettel a személyközi kommunikációra. Tudásalapú Emberi Rendszerek, Jelkép, Kommunikáció, Közvélemény, Média, 3. 63-75.

4. A nyelvi késést és a nyelvi zavart mutató gyerekek vizsgálata, diagnosztikus eszközök, terápiás lehetőségek, a korai ellátás módszertani rendszere

- Lukács Ágnes, Győri Miklós, Rózsa Sándor (2013). TROG-H új sztentendizált módszer a nyelvtani megértés fejlődésének vizsgálatára. Gyógypedagógiai Szemle, 61, (1). 1-22.
- Bertalan Regina (2012). Nyelvfejlődési zavarok logopédiai diagnosztikai megközelítésével kapcsolatos problémák. Gyógypedagógiai Szemle, 83.
- Havasi Ágnes (2020). A nem vagy alig beszélő, autizmussal élő gyermekek és felnőttek kommunikációs készségeinek és viselkedésének felmérése. In: Diagnosztikus protokoll az augmentatív és alternatív kommunikációs fejlesztési és támogatási szükséglet felméréséhez.
- Mészáros Andrea (2017). A verbális fluencia vizsgálata specifikus nyelvfejlődési zavarban. Logopédia, 2, 1. 19-40.
- Kas B., Lőrök J., Szabóné Vékony A. és Komárominé Kasziba H. (2010) A korai nyelvi fejlődés új vizsgálóeszköze, a MacArthur-Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár (KOFA) bemutatása és validitási vizsgálata. Gyógypedagógiai Szemle, XXXVIII/2, 114-125.
- Kas Bence, Lőrök József, Bertalan Regina Frida (2017) A korai nyelvi-kommunikációs fejlettség új mérőeszköze, a MacArthur-Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár 3. (KOFA-3) alapjai és gyakorlati alkalmazási lehetőségei. Logopédia 2. évf. 41-56.

- Pléh Csaba, Palotás Gábor, Lórik József (2002) Nyelvfejlődési szűrővizsgálat (PPL). Budapest: Akadémiai Kiadó
- Dr. Juhász Ágnes (szerk.) (2017) Logopédiai vizsgálatok kézikönyve, Logopédia Kiadó, Budapest
- Fehérné Kovács Zsuzsa (2004) Fejlesztő diagnosztika a logopédiában. In: Gordosné Szabó Anna (szerk.) Gyógyító pedagógia. Nevelés és terápia. Medicina, Budapest 541-558.
- Racsomány Mihály, Lukács Ágnes, Németh Dezső, Pléh Csaba (2005) A verbális munkamemória magyar nyelvű eljárásai. Magyar Pszichológiai Szemle LX. 4. 479-505.
- Kereki Judit, Major Zsolt Balázs (2014) Őrzők. Egészségügyi alapellátók gyakorlatközpontú kézikönyve. Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest. 1. rész. Tanácsadás a gyermekek optimális pszichomotoros fejlődésének támogatása érdekében. (életkoronként a preverbális-kommunikációs és a kommunikációs-nyelvi fejlődésre vonatkozó részek)
- Hajtó Krisztina, Lengyel Anna, Sósné Pintye Mária, Szabó Mariann, Tóth Anikó (2019) Tájékozódási pontok a gyermeki fejlődéshez és eltéréseinek felismeréséhez (0-5 év) In: Kereki Judit, Tóth Anikó (2019) (szerk.) Lépések. II. Módszertani kézikönyv a koragyermekkori intervencióban dolgozó szakemberek számára. Budapest, Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft.
- Rosta K. (2004). Taníts meg engem! Fejlesztő program logopédia óvodák számára. Budapest, Logopédia Kiadó
- Meixner Ildikó (én.) A beszédnevelés és a beszédfejlesztés kézikönyve. A Meixner-féle beszédfejlesztés módszertana. Budapest: Meixner Alapítvány
- Németh Erzsébet, S. Pintye Mária (2006) Mozdul a szó. (Súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyerekek korai integratív fejlesztése) Logopédia Kiadó, Budapest
- Bittera Tiborné, Dr. Juhász Ágnes (2022) A nyelvi késés és a nyelvfejlődési zavar terápiájának kezdeti szakasza. Kézikönyv az *Én is tudok beszélni* című képekönnyhöz. Krasznár és Társa, Budapest

5. Artikulációs zavarok etiológiája, diagnosztikai folyamata, tünettana és terápiás vonatkozásai

- Kovács Emőke (szerk.) 1998 Logopédiai jegyzet I. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Subosits István 1982 A beszédpedagógia alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Molnár József 1986 A magyar beszédhangok atlasza. Tankönyvkiadó, Budapest
- Kas Bence, M. Bogáth Réka, Sz. Vékony Andrea, Sz. Mályi Nóra 2012 Szól-e? Szűrőeljárás az óvodáskori logopédiai ellátáshoz. Útmutató. LogoTech Kft., Székesfehérvár
- Dr. Juhász Ágnes (szerk.) (2017) Logopédiai vizsgálatok kézikönyve, Logopédia Kiadó, Budapest
- Kanisai D. (2016). A beszédhibák javítása: útmutató és gyakorlókönyv. Eötvös Kiadó, Budapest
- Montágh I., Montághné Riener N., Vinczéné Bíró E. (2013). Gyakori beszédhibák a gyermekkorban. Holnap, Budapest
- Thoroczkay Miklósné (2017). Beszédtechnikai gyakorlókönyv. Holnap, Budapest
- Sebestyén Tar Éva (2011) Atipikus fonológiai fejlődés és fonológiai folyamatok. GYOSZE 39/3-4: 196-204.
- Tar Éva, Désfalvi Ildikó (2020) Innovációk a beszédhanghibák logopédiai terápiájában – esetbemutatás. Logopédia 4 évf. 5-18.
- Vassné Kovács E., Rehák G., Vízkelety T. (2015). A nyelvlökéses nyelés. Budapest, Eötvös J. Kvk.
- Ötvös Zoltánné 2007 A funkcionális artikulációs zavarok leküzdési lehetőségei a tantermi kommunikáció folyamataiban. Beszédgyógyítás 18/1. 58-74.

6. Beszédszervek működésének fejlődési és funkcionális zavarai, a rezonanciazavar vizsgálata és terápiás beavatkozása, team munka.

- Hirschberg J. (2013): Orrhangzós beszéd. In: Hirschberg J., Hacki T., Mészáros K. (szerk): Foniátria és társtudományok. II. kötet. (pp.48-76.) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Becker, R. és mtsai (1978): Ajak- és szájpadhasadékos kisgyermek korai fejlesztése. In: Früherziehung geschädigter Kinder. (pp.264-269.) (Fordította: Gereben Ferencné)
- Fehérné K. Zs. (1987): A Wulff-féle terápia tapasztalatai orrhangzósoknál. (pp.31-35.) Gyógypedagógiai Szemle.
- Juhász Á. (szerk) (2003): Logopédiai Vizsgálatok Kézikönyve. Budapest, Logopédia Kiadó.
- Neumann, S. (2006): Beszéljessünk együtt. Logopédiai tanácsadó ajak- és szájpadhasadékos gyermekek szülei számára. Magyar kiadás (szerk. Fehérné K. Zs.), ELTE BGGYK, Budapest, Mosolyogj Bátran Egyesület, Demoszthenesz Egyesület.

7. Beszédfolyamatosság zavarai, etiológiája, tünettana, pszichés összefüggései, terápiás beavatkozás lehetőségei.

- Lajos P. (2016): Dadogásról mindenkinek. Krasznár és Társa BT., Budapest, (pp.14-21.; 102-105.)
- Hirschberg J., Lajos P. (2013): Dadogás. In: Hirschberg J., Hacki T., Mészáros K. (szerk): Foniátria és társtudományok. II. kötet. (pp.88-97.) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Feketéné Gacsó M., Mácsainé Hajós K. (2007): A dadogás és a hadarás vizsgálata. In: Juhász Á. (szerk) Logopédiai Vizsgálatok Kézikönyve. Logopédia Kiadó, Budapest.
- Balás E. (1990): A dadogás komplex művészeti terápiás programja. Országos Pedagógiai Intézet, Budapest.
- Klaniczay Sára (2014): A frusztrált megkapaszkodás szerepe a dadogás kialakulásában. In: Vikár A., Vikár Gy., Székács E. (szerk.): Dinamikus gyermekpszichiátria (3., átdolgozott kiadás; pp. 393-425). Medicina Könyvkiadó, Budapest.
- Lajos P. (2013): Hadarás. In: Hirschberg J., Hacki T., Mészáros K. (szerk): Foniátria és társtudományok. II. kötet. (pp.97-103.) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Vassné K. E. (2011): A hadarás. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.

8. Logopédiai terápia esetvezetés módszertani kérdései, team munka jelentősége.

- Kereki Judit (2017) Utak. A kora gyermekkori intervenció rendszerszintű megközelítése. ELTE BGGYK, Budapest
- Torda Ágnes (2000) Beszédhibás gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.) Gyógypedagógiai alapismeretek, BGGYTF, Budapest 573-601.
- Ványi Ágnes (2001) Logopédiai ellátás. Fejlesztő Pedagógia 12. évf. 6. sz. 89-94.
- Jászberényi Márta 2004 Gyógypedagógiai terápiák és szupervízió. In.: Gordosné Szabó Anna (szerk.) Gyógyító pedagógia. Nevelés és terápia. Budapest: Medicina Könyvkiadó Rt. 115-130.
- Vassné Kovács Emőke, Fehérné Kovács Zsuzsa, Vecsey Katalin 1994 A szegregáció, mint az integráció előfeltétele. GYOSZE 22. évf. 4. szám

9. Írás, olvasás és a numerikus képességek atipikus fejlődése, feldolgozási útvonalak rendellenességei.

- Csépe V. 2006 Az olvasó agy. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Csépe Valéria (2002) A diszlexiakutatás dilemmái. Magyar Pszichológiai Szemle 3, 465–484.
- Csépe Valéria (2002) A szóvakságtól a diszlexiáig. In: Martonné Tamás Márta: Fejlesztő pedagógia. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest 139–158.
- Gyarmathy Éva (2007) Diszlexia. A specifikus tanítási zavar. Budapest: Lélekben Otthon Kiadó
- Gyarmathy É. (2015). Diszlexia a digitális korszakban. Budapest, Műszaki Könyvkiadó
- Csapó B., Csépe V. (2012) Tartalmi keretek az olvasás diagnosztikus értékeléséhez. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Ellis, Andrew W. 2004 Olvasás, írás diszlexia. Budapest, Tas-11. Kft.
- Lőrök József (2006) A gyermeki fonológiai tudatosság megismeréséről. Beszédgyógyítás 17. évf. 2. sz. 32-60.
- Dr. Juhász Ágnes (szerk.) (2017) Logopédiai vizsgálatok kézikönyve, Logopédia Kiadó, Budapest
- Meixner Ildikó (2000) A dyslexia prevenció, reedukáció módszere. ELTE BGGYFK, Budapest
- Ványi Ágnes 1998 Olvasástanítás a diszlexia prevenció módszerrel. Budapest: OKI
- Györkő, E. Lábad B., Beke, A. Szeszák, Sz. (2020). A munkamemória és a numerikus képesség összefüggése koraszülött gyermekek vizsgálatában. GYÓGYPEDAGÓGIAI SZEMLE: A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGUSOK EGYESÜLETÉNEK FOLYÓIRATA 48 : 1-2 pp. 43-62.
- Györkő, E. Gyimes I. (2022). Relationships between the development of numerical abilities and phonological awareness in young age ACTA CULTURA ET PAEDAGOGICAE 2 : 1 pp. 99-110.
- Karin Elke Krüll (2000). A diszkalkuliás (számolásgyenge) gyerekek. Budapest, Akkord Kiadó.
- Márkus Attila (2007). Számok, számolás, számolászavarok. Pro Die Kiadó
- Dékány J. (1995). Kézikönyv a diszkalkulia felismeréséhez és terápiájához. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest
- Farkasné Gönczi R. (2008) A diszkalkulia a gyógypedagógia és határtudományai aspektusából. Gyógypedagógiai Szemle, 36, 3. http://www.prae.hu/prae/gyosze.php?menu_id=102&jid=21&jaid=173
- Krajcsi A. (2010). A numerikus képességek zavarai és diagnózisuk. Gyógypedagógiai Szemle, 38, 2, 93-113.

10. Audiogén nyelvi zavarok felépülési szindrómája, terápiás tervezése.

- Gerbenné dr. Várbíró Katalin 1996 Auditív észlelési és beszédmegértési zavarok gyógypedagógiai pszichológiai megközelítésben. In.: Gósy Mária (szerk) Gyermekkori beszédészlelési és beszédmegértési zavarok. Budapest: Nikol Gmk.
- Pytel József 2013 Hallás, hallászavarok gyermekkorban. Pedaaudiológia. In.: Hirschberg Jenő, Hacki Tamás, Mészáros Krisztina (szerk) Foniátria és társtudományok. A hangképzés, a beszéd és a nyelv, a hallás és a nyelés élettana, kórtana, diagnosztikája és terápiája. Budapest: ELTE Eötvös kiadó
- Csányi Ivonne (szerk.) 1998 Bevezetés a hallássérültek pedagógiájába. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.
- Pléh Csaba 1998 A mondatmegértés a magyar nyelvben. Budapest: Osiris Kiadó
- Pléh Csaba (2000) A magyar morfológia pszicholingvisztikai aspektusai. 2. Az alaktani feldolgozás. In: Kiefer Ferenc (szerk.) Strukturális magyar nyelvtan 3. kötet Morfológia, Akadémiai Kiadó, Budapest 955-982.
- Gervain Judit 2019 A magyar morfológia elsajátításának kezdetei. Jelentés és Nyelvhazsnálat 6/2: 57-71.
- Pléh Csaba (2006) A megértés folyamatának pszicholingvisztikai elemzése. In: Kovács Ilona, Szamarsz Vera Zoé (szerk.) Látás, nyelv, emlékezet. Typotex, Budapest 59-93.
- Harmati-Pap Veronika, Vadász Noémi, Kas Bence, Tóth Ildikó 2021 Anyai dajkanyelv narratívák lexikai és szintaktikai jellemzőinek longitudinális vizsgálata. Beszédtudomány – Speech Science 1:2. 207-242.
- Pléh Csaba 2012 A társalgás pszichológiája. Budapest: Libri Kiadó, 218-233. o.: A Kisbabához szóló beszéd: hogyan társalog a mama a babával?
- Schnell Zsuzsa 2016 Az elme nyelve. Társalgás és nyelvfejlődés. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Gisela Batliner (2021) Hallássérült gyermekek játékos fejlesztése. Szülőknek szóló kézikönyv a hallás és a beszéd korai elsajátításáról. Budapest, ELTE BGGYK

11. A logopédiai intervenció szerepe, diagnosztikai, terápiás aspektusai.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 15/2013 II/26. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
A sajátos nevelésű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.	1-5.,	12-13.
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alaprogramok		
Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához.		220-242.
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alaprogramok		
- Vassné Kovács Emőke, Fehérné Kovács Zsuzsa (2003) A logopédia jövője. Gyógypedagógiai Szemle 31/1. 28-37.

- Vassné Kovács Emőke (2004) Integráció a logopédiában, különös tekintettel a diszlexiásokra. In: Gordosné Szabó Anna (szerk.) Gyógyító Pedagógia. Nevelés és terápia. Budapest, Medicina
- Fehérné Kovács Zsuzsa (2004) Fejlesztő diagnosztika a logopédiában. In: Gordosné Szabó Anna (szerk.) Gyógyító Pedagógia. Nevelés és terápia. Budapest, Medicina
- A gyógypedagógusok etikai kódexe (MAGYE honlap, Gereben Ferencné, Billédi Katalin hitelesítésében)
- A logopédusok etikai kódexe (MLSZSZ honlap, Órley Zita fordításában)
- Zászkaliczky Péter 2004 A gyógypedagógia antropológiai kérdésfeltevésai. In: Gordosné Szabó Anna (szerk.) Gyógyító pedagógia. Nevelés és terápia. Budapest: Medicina Könyvkiadó, 41-53.

1. Gyógypedagógiai terminológia, a gyógypedagógia, mint tudomány. A gyógypedagógiai segítséget igénylő személyek; új, átfogó népszerűfogalmak.

- Gordosné Szabó A. (2012). *Gyógyító pedagógia – Nevelés és terápia*. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest
- Illyés Sándor (szerk.) (2000): *Gyógypedagógiai alapismeretek*, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest.
- Gordosné Szabó Anna (2012): *Bevezető általános gyógypedagógiai alapismeretek*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Zászkaliczky Péter–Verdes Tamás (2016): *Tágabb értelemben vett gyógypedagógia*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Zászkaliczky Péter (2002): „...Önmagában véve senki sem”. ELTE BGGYFK, Budapest
- Mesterházi Zsuzsa Szekeres Ágota (2023): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése (különösen az 1.2, az 1.5, a 3. és a 7. fejezetek)*. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.
- Fejes, J. B., & Szenczi, B. (2010). Tanulási korlátok a magyar és az amerikai szakirodalomban. *Gyógypedagógiai Szemle*, 38(4), 273–287.
- Szekeres, Á., & Virányi, A. (2019). Korszerű tanulásszervezés és az IKT-eszközök alkalmazásának új irányai a tanulásban akadályozott tanulók együttnevelésében. In T. Polonyi, K. Abari, & F. Szabó (Eds.), *Innováció az oktatásban* (pp. 151–178). Oriold és Társai Kiadó.

2. Osztályozási rendszerek, diagnózisok, besorolások.

- Mohai Katalin (2009): A diagnosztika szerepe a sikeres fejlesztésben. *Gyógypedagógiai Szemle*, 37. 5. sz. 331-342
- Štefan Vašek (2006): Speciális diagnosztika. Az eltérő fejlődésű gyermekek vizsgálata. APC-Stúdió, Gyula
- Mészáros A. (2014). Komplex állapotfelmérés protokolláris szemlélettel. *Gyógypedagógiai Szemle*. 42. 3. 185-197.
- Dékány J., Mlinkó R., Mohai K., Bolla V. (2014). Iskolai teljesítmények vizsgálata. *Gyógypedagógiai Szemle*. 42. 3. 242- 247
- Marton K. (2009). *Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Racsmány M. (szerk.) (2007): *A fejlődés zavarai és vizsgálati módszerei*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Buday József Máriáligeti Ilona (2010): Tanulásban akadályozott gyermekek komplex vizsgálata. *Gyógypedagógiai Szemle*, 38. évf., 2. szám. 136-144.
- Gereben Ferencné (2012): *Diagnosztika és gyógypedagógia* In Gordosné Szabó Anna (szerk.): *Gyógyító pedagógia* (pp. 87-104). Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
- Nagyné Réz I., Mészáros A. (2012). A diagnosztikus protokollok egységes alkalmazásának koncepciója. In. Torda Á. (szerk.): *Diagnosztikai kézikönyv*. Educatio Nonprofit Kft, Budapest. 5–66.
- BNO-10 zsebkönyv (2004). Budapest, Animula Kiadó.
- APA: DSM-5 referencia-kézikönyv a DSM-5 diagnosztikai kritériumaihoz (2014). Budapest, Oriold és Társai Kiadó.

3. A tanulási akadályozottság fogalmának helye a gyógypedagógia fogalomrendszerében. A tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók ismeretelsajátítási folyamatának jellemzői.

- Mesterházi Zsuzsa Szekeres Ágota (2023): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése* ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.
- Bank, É. (2016). Pszichés és viselkedési problémák megjelenése enyhén értelmi fogyatékos gyermekek körében. *Gyógypedagógiai Szemle*, 44(1), 15–30.
- Fazekasné Fenyvesi, M., Szenczi, B., & Péntes, É. (2014). *Pedagógiai diagnosztika c. digitális tananyag 3., 4., 6., 7., 11., 12. Fejezete*.
- Höflerné Péntes, É. (2017). A tanulási és magatartási problémák összefüggései a végrehajtó funkciók tükrében. *Gyógypedagógiai Szemle*, 45(4), 259–272.
- Józsa, G., & Józsa, K. (2018). Végrehajtó funkció: Elméleti megközelítések és vizsgálati módszerek. *Magyar Pedagógia*, 118(2), 175–200.
- Péntes, É., Fazekasné Fenyvesi, M., & Szenczi, B. (2014). *A végrehajtó funkciók működése és fejlesztése tanulásban akadályozott gyermekeknél c. digitális tananyag 1-11. Fejezete*.
- Szekeres, Á. & Virányi, A. (2019). Korszerű tanulásszervezés és az IKT-eszközök alkalmazásának új irányai a tanulásban akadályozott tanulók együttnevelésében. In T. Polonyi, K. Abari & F. Szabó (Eds.), *Innováció az oktatásban* (pp. 151–178). Oriold és Társai Kiadó.

4. Az intézményhálózat kialakulásának története, jelenlegi helyzete. A tanulásban akadályozott tanulók nevelését- oktatását szabályozó dokumentumok. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai, a szakaszokhoz kapcsolható fő feladatok.

- Mesterházi Zsuzsa - Szekeres Ágota (2023): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Bp., ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
- Bacsa, J., Balog, E., Debreczeni-Beretzky, L., Gurdonné Kovács, H., Gyöngyösi, J., Hegedűs, I., & Vámos, B. (2015). *Jó gyakorlatok a pedagógiai szakszolgálati ellátásban*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- Csepregi, A. (2019). A pedagógiai rehabilitáció intézményrendszere. In Z. Vekerdy Nagy (Eds.), *A gyermekrehabilitáció sajátosságai* (pp. 529–535). Medicina Könyvkiadó Zrt.
- Mile, A., & Kiss, L. (2022). Kihívások és megfelelések a pedagógiai szakszolgálati ellátórendszerben. *Gyógypedagógiai Szemle*, 50(1), 35–50.
- Szekeres, Á., & Ari, P. (2008). *Sérülésspecifikus eszköztár tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók együttneveléséhez*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság.

Vargáné Mező, L. (2008). *Fókuszban az egyén. Hogyan készítsünk egyéni fejlesztési tervet?* Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségért Közalapítvány.

5. Oktatáspolitikai ismeretek a fogyatékos emberek fejlesztésével, oktatásával, nevelésével kapcsolatban; Ellátási jogosultságok, kedvezmények. A tanulásban akadályozott populáció diagnosztikus folyamatának lehetőségei és beiskolázásának folyamata.

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről.

<https://nit.hu/jogszabaly/2013-15-20-5H>

Mile, A. (2019). Pedagógiai szakszolgálatok és pedagógiai-szakmai szolgáltatások. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 194–199). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.

Mile, A., & Kiss, L. (2022). Kihívások és megfelelések a pedagógiai szakszolgálati ellátórendszerben. *Gyógypedagógiai Szemle*, 50(1), 35–50.

Bacsa, J., Balog, E., Debreczeni-Beretzki, L., Gurdonné Kovács, H., Gyöngyösi, J., Hegedűs, I., & Vámos, B. (2015). *Jó gyakorlatok a pedagógiai szakszolgálati ellátásban*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

Csepregi, A. (2019). A pedagógiai rehabilitáció intézményrendszere. In Z. Vekerdy Nagy (Eds.), *A gyermekrehabilitáció sajátosságai* (pp. 529–535). Medicina Könyvkiadó Zrt.

6. A szegregáció-integráció történeti vonatkozásai és gyakorlata. Az inklúzió feltételei, szintjei, az integrált oktatást elősegítő tényezők. NAT a tanulásban akadályozottak általános iskoláiban, a műveltségi területek, ezek aránya, alkalmazása a helyi tanterv készítésénél. Az egyes műveltségi területek tantárgyai, az ember és társadalom cél és feladatrendszere.

A Salamancai Nyilatkozat és Cselekvési Tervezet (UNESCO).

<http://www.rampa.eu/dokumentumok/nemzetkozi/salamancamagyar.pdf>

Csányi, Y. (2000). A speciális nevelési szükségletű gyermekek és fiatalok integrált nevelése-oktatása. In S. Illyés (Eds.), *Gyógypedagógiai alapismeretek* (pp. 377–408). ELTE-BGGYFK.

Mesterházi Zsuzsa - Szekeres Ágota (2023): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Bp., ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Kókainé Lányi, M. (2007). *Könyv az integrációról. Sajátos nevelési igényű gyerekek együttnevelése a Gyermek Házában*. SuliNova.

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>

7. A tanítás-tanulási folyamat jellegzetessége a tanulásban akadályozottak általános iskoláiban, a frontális, differenciált, csoport, projekt munka és a kooperatív tanulás lehetőségei. Az osztályozás-értékelés feladata, lehetőségei, eltérései.

Mesterházi Zsuzsa - Szekeres Ágota (2023): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.

Illyés Sándor (szerk.) (2000): *Gyógypedagógiai alapismeretek*, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest.

Papp Gabriella (2004): *Tanulásban akadályozott gyermekek a többségi általános iskolában*, Comenius Bt, Pécs

Papp Gabriella (2002): *Tanulásban akadályozott gyermekek iskolai integrációja a szakemberek közötti kooperáció tükrében*. In: *Magyar Pedagógia* 2002/2.

Benkő Zsuzsanna – Lippai László (2004): *Kihagyott lépcsőfok? Egy óvodai együttnevelési projekt tanulságai* In: *Új Pedagógiai Szemle* 2004/október.

Farkasné Kristóf Zsuzsanna (2006): *Az inkluzív iskola a „kéttanáros modell vetületében” iskolaotthonos szervezeti formában*. In: *Fejlesztő Pedagógia* 2006/3-4. (571-574.).

Horváthné Moldvai Ilona (2006): *Nevelőtestületi attitűdvizsgálat az integrált neveléssel kapcsolatban* In: *Fejlesztő Pedagógia* 2006/3-4. (54- 60.).

Cor Meijer – Victoria Soriano – Amanda Watkins (szerk.) (2006): *Sajátos nevelési igényű tanulók oktatása Európában* (második kötet). *Iskolai ellátás az alapfokú oktatást követően*. European Agency for Development in Special Needs Education

Falus Iván (2022): *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Akadémiai Kiadó.

8. A rehabilitáció és rehabilitáció fogalma, értelmezése, területei, a fogalom használatának története. Az iskolai rehabilitációs/rehabilitációs órák szerepe a fejlesztésben.

Kálmán Zs., Könczei Gy. (2002): *A rehabilitáció és a fogyatékoság*. In Kálmán Zsófia Könczei György: *A Taigetosztól az esélyegyenlőségig* (pp. 34-57). Osiris Kiadó, Budapest.

Csepregi, A. (2019). A pedagógiai rehabilitáció intézményrendszere. In Z. Vekerdy Nagy (Eds.), *A gyermekrehabilitáció sajátosságai* (pp. 529–535). Medicina Könyvkiadó Zrt.

Csányi Mariann (2015): *Rehabilitáció a gyakorlatban – egyéni fejlesztési terv*. (pp.77-100.) In: *KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓD*, I. Évf. 2015/4.

- Mesterházi Zs. (2004): A gyógypedagógiai folyamatról. In: Gordosné Sz. A. (szerk.): Gyógyító pedagógia. Nevelés és terápia. Medicina Könyvkiadó, Budapest.
- Lányiné E. A. (2004): Gyógypedagógia és terápia. In: Gordosné Sz. A. (szerk.): Gyógyító pedagógia. Nevelés és terápia. Medicina Könyvkiadó, Budapest.
2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>

9. Az egyéni fejlesztés. Tanulásban akadályozott tanulók pályaválasztásának segítése.

- Vargáné Mező Lilla (2008): Fókuszban az egyén. Hogyan készítsünk egyéni fejlesztési tervet? Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségért Közalapítvány, Budapest.
- Csányi Mariann (2015): Rehabilitáció a gyakorlatban – egyéni fejlesztési terv. (pp.77-100.) In: KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓD, I. Évf. 2015/4.
- Mesterházi Zs. (1998): A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. 2. fejezet Pályaválasztás, szakmatanulás, életvezetés. (pp.98-104.) Főiskolai Tankönyv
- Cserti-Szauer Cs., Galambos K., Papp G. (2016): Pályaorientáció és életpálya-tervezés sajátos nevelési igényű fiatalok számára a hazai képzési gyakorlatban. (pp.17-24.) In: Iskolakultúra, 26. évfolyam, 2016/5. szám.
- Regényi E., Cserti-Szauer Cs., Szabó Á-né (2019): A felnőttkor, belépés a munka világába, életkörülmények, életvezetés. (pp. 495-511) In Mesterházi Zsuzsa-Szekeres Ágota (szerk.): A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Bathó E., Fejes J. B. (2013): Többségi, hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű 8. évfolyamos tanulók jövőképe. Iskolakultúra, 23. évf., 7–8. sz. 3–16.

10. Terápiás módszerek a rehabilitációs tevékenységben. Fogyatékos gyermek a családban, a család problémáinak megismerése, velük való különleges bánásmód.

- Macher, M., & Szekeres, Á. (2019). A fejlesztés és terápia szerepe a gyógypedagógiai munkában. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 432–439). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.
- Mesterházi, Zs. (2019). A tanulási folyamatok szervezése. In Zs. Mesterházi & Á. Szekeres (Eds.), *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára* (pp. 298–307). ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.
- Györkő Enikő – Király Gabriella (2022): Az atipikus fejlődés gyógypedagógiai és pszichológiai metszéspontjai. Pécsi Tudományegyetem
<https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/44345/request.pdf?sequence=1>
- Csepregi, A. (2019). A pedagógiai rehabilitáció intézményrendszere. In Z. Vekerdy Nagy (Eds.), *A gyermekrehabilitáció sajátosságai* (pp. 529–535). Medicina Könyvkiadó Zrt.
- Bass László (szerk.) (2004): Jelentés a súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok életkörülményeiről. Kézenfogva Alapítvány, Budapest
- Borbély Sjoukje – Jászberényi Márta – Kedl Márta (2000): Szülők könyve. Értelmileg sérült kisgyermek neveléséhez. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest
- F. Lassú Zsuzsa – Várszegi Andrea (2020): A szülők és gyermekek mentális egészsége mint az inkluzív nevelés egyik fontos tényezője. In: Endrődy Orsolya – Svraha Bernadett – F. Lassú Zsuzsa (2020): Sokszínű pedagógia. Inkluzív és multikulturális szemléletmód a pedagógiai gyakorlatban. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Hámori Eszter (szerk.) (2017): „Team around the child”. Gyakorlati modellek és tapasztalatok a koragyermekkorai intervenció és prevenció területéről. Humanitás Szociális Alapítvány, Budapest
- Kálmán Zsófia (2004): Bánatkő. Sérült gyermek a családban. Bliss Alapítvány, Budapest
- Kis Noémi (2016): Eltérően fejlődő gyermek a családban. Gyermeknevelés, 4. évfolyam, 3. szám, 1-15.
- Radványi Katalin (2013): Legbelső kör: A család. Eltérő fejlődésű vagy krónikus beteg gyermek a családban. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Sarlós Eszter (2017): Sérült gyermek sérülékeny testvére. Embertárs, 4, 364-379.
- Czeizel Barbara – Bakonyi Anna (2014): "Sajátos nevelési igényű gyermekek képzésének helye a magyar oktatási rendszerben a korai fejlesztés, kora gyermekkorai intervenció mint kakukktojás a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik ellátásában." *Acta Scientiarum Socialium* 41 (2014): 9-20.

C) Egy szak írány válasz társas es et én k i e g és zít ő t ém ak ő rei

1. Atipikus fejlődés következményes tünetei a szülő-gyermek kapcsolat, a játék és a potenciális pszichés tér összefüggéseiben.

- Györkő Enikő – Király Gabriella (2022): Az atipikus fejlődés gyógypedagógiai és pszichológiai metszéspontjai. Pécsi Tudományegyetem <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/44345/request.pdf?sequence=1>
- Györkő E. (2020). Az atipikus fejlődés alapvető kérdései 1. rész. *Iskolakultúra*, 30, 10. 83-96.
- Györkő E. (2020). Az atipikus fejlődés alapvető kérdései 2. rész. *Iskolakultúra*, 30, 11. 95-107.
- Hámori E. (1999). A fogyatékos gyermek élményvilága. Változatok a potenciális tér zavaraira. In *Thalassa*. 10. évf. 1. sz. pp. 39-59
- Gervai J., Tóth, I., Lakatos K. (2017). Genetikai hatások a korai kötődés fejlődésében. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 1. 5-26.
- Tóth, I. Füleki A., Szerafin Á. L. Lakatos, K., Gervai J. (2017). Közös figyelem, atipikus anyai viselkedés és kötődés. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 1. 69-90.
- Napravszky, N. (2022). Kötődési és kapcsolati nehézségek kora gyermekkorban. *Gyógypedagógiai Szemle*, 50(1.), 68-83
- Mándoki, N. (2018). A fogyatékossgal élő gyermek nevelése: anyagyermek interakciók, anyai nevelési viselkedés és szubjektíven megélt megterheltség eltérő fejlődésment esetén.
- Mándoki, N. (2018). Korai kötődés, anya-gyermek interakciók és autizmus spektrum zavar. *Magyar Pedagógia*, 118(3), 255-278.

2. Egyéni bánásmód lehetőségei a gyermek és család életterében és az intézményes nevelésben

- Györkő Enikő – Király Gabriella (2022): Az atipikus fejlődés gyógypedagógiai és pszichológiai metszéspontjai. Pécsi Tudományegyetem <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/44345/request.pdf?sequence=1>
- Danis I. (2015). A csecsemő-és kisgyermekkorai lelki egészség támogatásának helye a koragyermekkorai intervencióban. *Gyógypedagógiai Szemle*, 100.
- Mándoki, N. (2018). A fogyatékossgal élő gyermek nevelése: anyagyermek interakciók, anyai nevelési viselkedés és szubjektíven megélt megterheltség eltérő fejlődésment esetén.
- Zsindely, K. T. (2021). A kora gyermekkorai lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata I-II. (Danis Ildikó–Németh Tünde–Prónay Beáta–Góczán-Szabó Ildikó–Hédervári-Heller Éva [szerk.]). *Gyógypedagógiai Szemle*, 49(2-3.), 239-244.
- Garai, D., & Kovács, L. (2014). Másképpen működnek-e a fogyatékos gyermeket nevelő családok? A családi működés sajátosságai sérült gyermekek családjában. *Magyar Pszichológiai Szemle*.
- Erdős, M. (2020). JÁTÉKTERÁPIA SÉRÜLT CSECSEMŐKNEK ÉS KISGYERMEKNEK A KORAI FEJLESZTÉS ÉS GONDOZÁS TERÜLETÉN. *Különleges Bánásmód-Interdiszciplináris folyóirat*, 6(2), 125-132.
- Csupor, Zs, Jánosné. (2010). Az empátikus bánásmód az együttnevelésben. *Iskolakultúra*, 20(10), 97-103.
- Czeizel, B., & Kemény, G. (2015). A korai fejlesztéstől a családközpontú kora gyermekkorai intervencióig. A törvényi szabályozástól az interdiszciplináris szemlélet és gyakorlat megvalósulásáig a Budapesti Korai Fejlesztő Központban. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 3(2), 77-92.
- Bodonyi, E., Busi, E., Hegedűs, J., Magyar, E., Vizely Á. (2006). *Család, gyerek, társadalom*. Bölcsész Konzorcium.

3. Szociális kompetenciák fejlesztésének lehetőségei a gyermek, a fiatal és felnőtt sérült személyek esetében

- Szabó, É., & Tápai, D. (2015). A szociális készségek fogalma, mérése és fejlesztésének lehetősége az iskolában.
- Hegedűs, S. (2019). A szociális és az érzelmi kompetencia összetevőinek fejlesztésére irányuló néhány program a nemzetközi és a hazai gyakorlatban. *Iskolakultúra*, 29(9), 21-37.
- Csát, O., Cseh., Sz., Dóczy., B., D., ... Szabó A. (2010). A szociális kompetencia szerepe az integrációban.
- Böddi, Z. (2019). Társas interakciók megfigyelés vizsgálata integráló óvodai csoportokban. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 7(2-3), 28-44.
- Winkler, Z., Zsolnai, A. (2022). A reziliencia és a szociális-érzelmi tanulás segítése óvodás és általános iskolás korban. *Iskolakultúra*, 32(8-9), 70-85.
- Kolozsváry, J. J. (2015). Korunk gyermekeinek érzelmi élete–az iskolában folyó érzelmi nevelés. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 3(1), 118-136.
- Józsa, K., J., Molnár, É., Zsolnai, A. (2020). AZ ISKOLA AFFEKTÍV ÉS SZOCIÁLIS JELENSÉGVILÁGÁNAK KUTATÁSA TRENDS IN RESEARCH OF AFFECTIVE AND SOCIAL FACTORS IN EDUCATION. *Magyar Tudomány*, 181(1), 47-55.

4. Családi krízis támogatásának lehetséges formái

- Szepes, M., S., Kovács, É., Balog O. (2015). *Krízis a családban a családi kapcsolatok minősége és az egészségi állapot összefüggései*. Gyász, krízis, trauma és a megküzdés lélektana, 166.
- Nádasi, M. M. (2016). A megváltozott családok hatása a gyermekekre. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 4(2), 35-47.
- Kiss, Z. S. D. (2014). Primer prevenció szemlélettel dolgozó szakemberek lehetőségei a családi krízisek megelőzésében, családterápiás munka tapasztalatai alapján. *Egészségfejlesztés*, 55(1-2).
- Dániel Botond – Deák Enikő (2015): A helyi szociális háló vizsgálata a közösségi reziliencia

szemszögéből Gyergyószentmiklóson. Erdélyi Társadalom XIII/1. 21–41.

Kiss, E. C., Sz Makó, H. (2015). Gyász, krízis, trauma és a megküzdés lélektana.

Bodonyi, E., Busi, E., Hegedűs, J., Magyar, E., Vizely Á. (2006). Család, gyerek, társadalom. Bölcsész Konzorcium.

Kovács, É., Balog, P., & Mészáros, E. (2013). A házastársi, élettársi és elvált családi állapot összefüggései a mentális egészséggel= Married, cohabiting, and divorced marital status and mental health. Mentálhigiéné és Pszichoszomatika, 14(3), 205-230.

Homoki Andrea (2012): A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök munkavégzéséhez kapcsolódó dilemmák. Educatio 21/1. 151–158.

Homoki Andrea (2018): A szülői kompetenciafejlesztés hatásai a gyermeki reziliencia fejlődésére. In: Rácz Andrea (szerk.): Szülői kompetenciafejlesztést célzó modellprogramok a gyermekjóléti szolgáltatások tárházában. Rubeus Egyesület, Budapest. 309–341. http://rubeus.hu/wpcontent/uploads/2015/08/szuloi_kompetenciafejlesztes_rubeus_20180919.pdf

5. Eltérő kultúrák és eltérő szocializációs folyamatok hatása és lehetséges integratív megoldásai

Báthory, K. (2014). A szocializáció szerepe az iskolai kommunikációban. Iskolakultúra, 24(6), 31-40.

ZÓka, K. (2012). Az óvodai nyelvi-kommunikációs nevelés lehetőségei a gyerekek szocializációjában, integrációjában. Társadalmi együttélés, 3.

Daróczi Ágnes: A cigányközösségek értékrendje In: Cigány néprajzi tanulmányok I. (Cigány népi kultúra a Kárpát-medencében, a 18-19. században). Budapest, 1993. 13-17. (ISBN 963 7929 21 5; ISSN 1217–8853)

Forray R. Katalin: Cigánykutatás és nevelésszociológia. Iskolakultúra 1998. 8. szám. 3-14. (ISSN 1215-5233)

Szabó Ákosné: Szegénység és iskola. Kor- és kórkép a tanulásban akadályozott népesség iskoláztatásáról. 2. kiadás, Budapest, 1998.

Réger, Z. (2002). Utak a nyelvhez: nyelvi szocializáció-nyelvi hátrány. Soros Alapítvány; Nyelvtudományi Intézet.

Skrabski Árpád 2009: Társadalmi azonosságtudat és nevelés. In: Kállai Ernő –Kovács László: Megismerés és elfogadás. Pedagógiai kihívások és roma közösségek a 21. század iskolájában. Budapest, Nyitott Könyvműhely, 95–101.

Bartha Csilla (2002): Nyelvi hátrány és iskola. Iskolakultúra, 12. 6–7. sz. 84–93.

6. Alternatív megoldások a kisgyermek, a gyermekek ellátásában

Czike Bernadett (1997): Az alternatív iskolák jellemzői, kezdeti elveik. UPSZ. 6. sz.

Hunyadi Györgyné- Kereszty Zsuzsa (szerk.1995.): Több út. Alternativitás az iskolázás első éveiben. IFA-MKM-BTF.

Kolozsvári Judit (2002): „Más” gyerek, „más” szülő, „más” pedagógus. OKKER.

Tóbiás L. (2009). Gyermek, alternatív napközbeni ellátásának gyakorlata Magyarországon. PhD dolgozat. ELTE Társadalom Tudományi Kar Szociológiai Doktori Iskola Szociálpolitikai program

Rácz, A. H. (2022). A személyre szabott nevelés az óvodai nevelésben.: Az egyéni tanulási út alkalmazási lehetősége. Módszertani Közlemények, 62(2), 57-65

Buchwald, J. L. (2020). Az alternatív iskolák helyzetének változása a rendszerváltástól napjainkig. Iskolakultúra, 30(1-2), 70-88.

Óhidy, A. (2023). Alternativitás és pluralizmus a magyar közoktatásban és pedagógusképzésben a rendszerváltozástól napjainkig [Alternativity and pluralism in Hungarian public education and teacher training from the system change until today]. Hungarian Educational Research Journal.

Gyarmati A. (2014). Nagyszülői gyermekgondozás intergenerációs változásának néhány jellemzője Magyarországon, kvalitatív adatokon. Demográfia, 57. 1. 45 - 72

Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogram. Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet. 2009.

Lovász A., Szabó-Morvai Á. (2013). Befolyásolja a gyermekellátás az anyák munkakínálatát? A diszkontinuitás regressziós modell korlátainak kiterjesztése. Working Papers on the Labour Market.13.

Blaskó ZS- (2008) Az anya korai munkavállalásának hatásai a gyermek pszichés fejlődésére. Demográfia. 51. 2–3. 259–281.

7. Nyelvi és kommunikációs módszerek a gyógypedagógia területén

Vékony, A. S. (2018). IKT-alkalmazások a nyelvi fejlesztés szolgálatában. Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 6(3), 163-172.

Jordanisz, Á. (2018). Nyelvi készségek fejlesztése NILD-terápiás. Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 6(3), 159-162.

Gyarmathy, É. (2018). A nyelvi fejlődés nehézségei és a diszlexia. Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 6(3), 77-92.

Báder, M., Sós, I. (2023). Hallássérült gyermekek és tanulók pragmatikai képességfejlesztésének lehetőségei az együttnevelés során. Gyógypedagógiai Szemle, 51(1), 44-60.

Oláh Örsi T.. (2006). Látens részképességproblémák és a nyelvi kompetencia kapcsolata. Gyógypedagógiai Szemle, 9.

Vékony, K. B. L. J. S., & Henrietta, A. K. K. (2010). A korai nyelvi fejlődés új vizsgálóeszköze, a MacArthur-Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár (KOFA) bemutatása és validitási vizsgálata. *Gyógypedagógiai Szemle*, 38, 114-125.

Juhász, V., Sulyok, H., Balog, E., Basch, É., Csetényi, K., Erdei, T., ... & Tóthné Aszalai, A. (2020). Kommunikáció-és beszédfejlesztés a gyakorlatban= Развитие навыков общения и речи на практике= Entwicklung der Kommunikations-und Sprachfähigkeit in der Praxis= Communication and Speech Development in Practice.

Fazekasné Fenyvesi, M., & Józsa, K. (2015). Az elmélet és a gyakorlat szintézise a fejlesztő programokban: a beszédhanghallás készsége. *NEVELÉSTUDOMÁNY: OKTATÁS KUTATÁS INNOVÁCIÓ*, (1), 64-76.

Fazekasné Fenyvesi, M., & Józsa, K. (2009). Tanulásban akadályozott alsó tagozatos gyerekek beszédhanghallása.

Marton Klára (szerk.): *Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája* ELTE Eötvös Kiadó, 151-177.

Oros E. (2004). *Módszerek a beszéd-készség és a kreativitás fejlesztésére.*

8. A fejlesztési intervenciók lehetséges módszertani forrásai, az egyénre szabott terápiás megoldások

Czeizel, B., & Kemény, G. (2015). A korai fejlesztéstől a családközpontú kora gyermekkori intervencióig. A törvényi szabályozástól az interdiszciplináris szemlélet és gyakorlat megvalósulásáig a Budapesti Korai Fejlesztő Központban. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 3(2), 77-92.

Kereki, J. (2020). A kora gyermekkori intervenció rendszer működése és fejlesztési lehetőségei az egységes ellátási út tükrében.

Danis, I. (2015). A csecsemő-és kisgyermekkori lelki egészség támogatásának helye a koragyermekkori intervencióban. *Gyógypedagógiai Szemle*, 100.

Laoues-Czibalmos, N., Konyári, A. M., Bíró, M., & Müller, A. (2020). Korai intervenció egy kutatás tükrében. *Különleges Bánásmód-Interdiszciplináris folyóirat*, 6(3), 17-32.

Müller, A., Laoues-Czibalmos, N., Szerdahelyi, Z., Boda, E., & Mező, K. (2021). A gyógypedagógiai mozgásfejlesztés szerepe és módszertani aspektusai. *Különleges Bánásmód-Interdiszciplináris folyóirat*, 7(3), 101-112.

Csapó, B. (2003). *A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése.* Akadémiai Kiadó.

Tóth, K.. (2011). Tanulási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése. *A vajdasági innovatív tudástérért*, 3.

Estefánné Varga, M., & V Dávid, M. A tanulási képességet fejlesztő óvodai kísérlet tapasztalatai és az iskolai beválás eredményei. *Az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 21. köt.) Tanulmányok a neveléstudomány és a pszichológia köréből*, 197-215.

Madrász, E. (2004) Egyéni fejlesztési terv egy tanulási nehézségekkel küzdő gyermek részére. *GYÓGYPEDAGÓGIAI SZEMLE*, 222.

Bolla, V. (2014). A tanulási zavarral diagnosztizált gyermekek megküzdési stratégiái. *Magyar Pszichológiai Szemle*.